

© Editura EIKON

București, Calea Giulești 333, Sector 6,
cod poștal 031310, România

Difuzare / distribuție carte: 021 348 14 74
0733 131 145, 0728 084 802
difuzare@edituraeikon.ro

Redacția: 021 348 14 74
0728 084 802, 0733 131 145
contact@edituraeikon.ro
www.edituraeikon.ro

Editura Eikon este acreditată de
Consiliul Național al Cercetării Științifice
din Învățământul Superior (CNCIS)

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
COMAN PRODAN, INGRID BEATRICE

Satul fără mămici / Ingrid Beatrice Coman-
Prodan. - București : Eikon, 2021
ISBN 978-606-49-0474-4

821.135.1

Ilustrație copertă: „Așteptare”, ulei pe pânză,
Ingrid Beatrice Coman-Prodan

DTP: Mihăiță Stroe

Editor: Valentin Ajder

Ingrid Beatrice Coman-Prodan

Satul fără mămici

E I K O N

București, 2021

Că gustul amar al singurătății se amestecă cu gustul dulce al pâinii și câteodată rămân pentru totdeauna parte din același aluat.

Aveai dreptate, mamă, cred că îmbrățișările tale pe jumătate m-au făcut mai puternică.

Aveai dreptate, tată, visele mele sunt în siguranță atâta timp cât tu pui cărămizi, una peste alta, acolo departe, și mama îngrijește bătrânii altora.

Știi, mamă, am început să răsfoiesc cărțile tale pentru minți întortocheate și, chiar dacă nu înțeleg mare lucru, mă fascinează.

Știi, tată, într-o dimineață am deschis capacul pianului și clapele mi-au răspuns cu un sunet blând, de bunvenit, și le-am mângâiat o vreme, așa cum făceai tu, și am înțeles taina lor închisă în căldura fildeşului. Așa că voi lua lecții de pian, ca să nu-i ruginească mecanismul până te întorci.

În sfârșit am înțeles pe unde trece drumul care duce spre voi: pe aici, prin coșul pieptului.

Trebuie să-mi aduc aminte să le spun și celorlalți copii...

Cuprins

Amanet pentru mămici.....	7
Creionul roșu.....	15
Alfabetul știrb.....	26
O luminiță, două luminițe.....	34
Dacă se termină laptele.....	41
Să nu m-atingi.....	54
De ce porcii nu mor de bătrânețe.....	66
O jucărie pentru oameni singuri.....	79
O boacănă pentru mama.....	91
O lume perfectă.....	98

De data aceasta am cules-o eu. Am făcut-o cu recunoștință și uimire, dar și cu mare trudă, pentru că durerea lor atât de timidă și speriată îți mototolește mintea ca pe un ziar expirat, lăsându-ți doar inima ca să poți simți.

Ei nu cer nimic și nu judecă pe nimeni.

Așteaptă. O scrisoare, un tren, un telefon. Un semn, ceva, că lumea în care s-au trezit aruncați nu i-a uitat cu totul.

Eu am făcut primul pas în tăcerea lor.

Invit alte stilouri să-l facă pe al doilea, și apoi al treilea, până când toate vocile rămase încă neascultate vor găsi o inimă care să le primească.

Amanet pentru mămică

Ți-aduci aminte, mamă, era octombrie și atunci, în ziua când ai trecut pragul, cu o mișcare grăbită și furtivă, ca un hoț stângaci care se furișează să iasă nevăzut dintr-o casă străină.

N-ai întors capul să mă mai saluți o dată, dar am zărit, pe linia blândă a profilului tău, clipirea deasă a genelor care se străduiau din răspuseri să trimită înapoi lacrimile și am știut că acea picătură neplânsă era pentru mine.

Apoi ai dispărut pe ușă, în timp ce cordonul hainei tale rămânea în urmă, precum coada unui animal speriat, și se mișca într-o parte și într-alta de parcă ar fi vrut să-și ia rămas bun.

„Drum bun” ți-am spus, încet, atât de încet încât nici eu nu mi-am auzit vocea. Buzele mele, deși obișnuite să spună tot felul de trăsnaî fără jenă, nu găseau forța să pronunțe cu voce tare acele două cuvinte simple, care îmi rămâneau lipite de gât ca o bomboană înecăcioasă.

Uram deja cuvântul drum, pe care îl vedeam ca pe un șarpe uriaș și străin care avea să-ți înghită pașii, unul după altul, și să te ademenească departe.

Ușa s-a închis peste sunetul care avea să-mi rămână veșnic pecetluit în suflet și pe care l-aș fi recunoscut dintr-o mie: sunetul de mamă-cu-valiză care pleacă. Stingheră în scuzele și explicațiile tale, în care te zbăteau ca un șoricel în capcană, ai renunțat apoi, pentru că vocea nu te mai urma în acel basm improvizat pentru copii lăsați în urmă, și ultimul pas l-ai făcut în tăcere.

Pentru o clipă acea tăcere nouă, cu iz necunoscut, ne-a unit și ne-a ținut cald, ca o pătură de lână în miezul iernii. Eu știam că tu știi, și tu știai că eu știu – și asta ne-a fost de ajuns.

Apoi te-ai îndepărtat și când nu am mai auzit zgomotul pașilor tăi pe scări, am știut că pătura

caldă a tăcerii, va rămâne multă vreme singurul meu tovarăș.

Aveai un parfum de portocale, ți-l dăruise bunica cu două zile în urmă și dâra lui a rămas plutind îndelung în aer. Mi-am deschis nările ca să-l sorb și să-l învăț pe de rost; m-am gândit că poate într-o zi, voi veni să te caut și atunci voi putea urma dâra celui parfum amar ca pe firimiturile lui Degețel.

Și n-am scos niciun sunet, pentru că tu mi-ai spus vorba aia care mă lega ca o cămașă de forță: *ești bărbat, mamă, trebuie să fii tare, curajos și înțelept*.

Nu prea știam eu ce înseamnă, dar am înțeles că nu trebuia să plâng.

Ce-i aia înțelept, aș fi vrut să te întreb, și ce treabă are cu mine? Bătrânii satului sunt înțelepți. Bunicul era înțelept, și într-o zi l-au scos din casă într-o cutie de lemn și de atunci nu l-am mai văzut. Dacă înțelept înseamnă bătrân, atunci poate că trebuie să înghesui ani mulți peste vârsta mea, câte zece de fiecare, și atunci 6 ar deveni 60 și anii mi-ar ieși la socoteală.

„Unde s-a dus mama?” am întrebat-o, într-un târziu, pe bunica, și ea mi-a spus, fără să ridice

privirea din andrelele ei ruginite:

„S-a dus la muncă, maică”.

*La muncă? Păi ce, mama nu muncește și acasă?
mi-am spus în gând.*

„Unde?”

„Acolo, prin străinătăți...”

„E departe străinătățile, bunico?” am mai întrebat, cu un fir de voce.

„Depart, maică...” mi-a răspuns, și am simțit că vocea i se făcea tremurată, ca atunci când dădea să plângă, și un gând întunecat îi traversa chipul ca o muscă sâcâitoare și nevăzută.

N-am îndrăznit să mai întreb altceva, că nu voiam să o supăr pe bunica, dar auzisem, ici-colo, mestecate în șoaptă pe la colțurile casei, discuții despre sacrificii și neajunsuri și un trai mai bun și bani, care sunau ca o limbă străină pentru mine.

Cuvântul bani, în special, se tot repeta la fiecare vorbă, ca un refren plictisitor transmis la nesfârșit pe un post de radio vechi.

N-am înțeles prea multe din ghiveciul acela de cuvinte colțuroase și necunoscute, dar am știut că, într-un fel sau altul, țara aceea îndepărtată și hapsână îmi lua mama și ne dădea, din când în

când, bani pe ea, și mă tot întrebam cine o fi făcut târgul acela monstruos fără să-mi spună nimic.

Știam ce înseamnă amanet, de pe vremea când veneam de mână cu tine să-ți lași bijuteriile când ni se terminau banii – întâi mărgelele de perle false, apoi cerceii, și până la urmă și verigheta – în chioșcul ăla întunecat unde un moș pe jumătate chior, cu mâinile păroase și lacome ca doi șobolani flămânzi, le lua și îți pune, rânjind, pe teighea, câțiva bănuți.

„E prea puțin, nea’ Costache...” încercai să-l îmbuni, dar el era de neclintit, cu privirea ursuză, gata să-i ia înapoi și pe ăia.

Ce trist era chioșcul ăla, plin de lucrurile oamenilor necăjiți, care încă mai păstrau mirosul neputinței și al disperării foștilor proprietari.

Nu-mi voi lăsa niciodată nimic în văgăuna asta, mi-am spus, ascunzându-mă după paltonul tău, de teamă ca omul cu fața boțită de lăcomie să nu mă zărească și să mă transforme și pe mine într-un pumn de bănuți ruginiți.

Abia după ce ai plecat mi-am dat seama că există chioșcuri de amanet și pentru mămici. Mi te închipuiam, uitată pe un raft cine știe unde,

cu privirea blândă și răbdătoare, în timp ce un alt Moș Costache, la fel de urât și de lacom, număra, în limba lui străină, câți bănuți valorai.

De atunci am început să strâng bănuțul pe care bunica mi-l dădea să-mi cumpăr o pâiniță sau un corn; îmi cususem un buzunar ascuns la pieptul hainei de școală și-l strecuram acolo, ca pe o bomboană furată, așteptând ca buzunarul să devină destul de burtos ca să-l descos. Bănuțul acela era ca un biscuite pe care-l dai unui cățel bolnav, în speranța că se va face bine într-o zi și te va urma.

Pentru că ăsta era visul meu din buzunar: un cățel șchiop care nu putea să meargă încă.

Mă tot întreb cam câți bănuți mi-ar trebui, înșiruiți pe ață, unul după altul, ca salbele țigăncilor din vale, ca să-l plătesc pe moșul de la amanetul din străinătăți să-mi dea mama înapoi.

A trecut de trei ori toamna prin grădină de când ai plecat. Bunica e nițel mai gârbovită și mai tăcută, chiar dacă acum are o basma nouă și șoșoni mai călduroși în picioare.

Noi suntem bine, mamă, să știi, avem foc în sobă și pâine pe masă și haine bune și câteodată chiar și o cutie de ciocolată.

S-au întâmplat o grămadă de lucruri de când ai plecat. Astă primăvară s-a născut un vițel, negru și catifelat, în noaptea dinainte de Paște. Am auzit vaca țipând și am ieșit în ocol cu bunica, tocmai când botul umed se desprindea de corpul însângerat al maică-sii. Eu am vrut să-i spun Făt Frumos, că avea o stea albă în frunte, dar bunica a zis că e prea lung și i-a spus doar Negrul. Eu am luat premiul întâi, cum îți place ție, și doamna mi-a pus pe cap o coroniță de brad, de mi-a înțepat toată fruntea și râdea bunica de mine, spunea că arăt ca Isus Hristos.

În toamna asta a murit Nea' Costache, moșul de la amanet; l-au îngropat într-o zi cu ploaie și nu s-a dus nimeni la înmormântarea lui.

Și, uite, e octombrie iar, ca în ziua când ai plecat. Afară plouă încet și vântul împrășcă geamurile cu apă și frunze rupte din copaci. Mi-am pus pijamaua cu pescăruși, preferata ta, chiar dacă mi-a rămas mică și-mi ies gleznele afară.

Îmi curge puțin nasul, că am alergat prin ploaie și-am răcit. Aș vrea să mă șterg cu mâneca, ca atunci când eram mic și mă certai – *nu-i frumos, mamă* – dar mi-s mânecile prea scurte și nu reușesc.

Te rog, mamă, pot să dau înapoi înțele... înțep...
ăăă... chestia aia pentru bătrâni muribunzi?

Aș vrea să plâng în seara asta, încet, să nu
m-audă bunica, ca în nopțile când aveam febră și
tu alergai lângă mine să mă împaci.

Nu mai vreau să fiu bărbat. Mi-e dor să mai
fiu copil.

Tu poți să mai fii, o dată, mămică?

Creionul roșu

„Vrei să te duci după apă?” o întrebase tanti
Sonia, fără să aștepte răspuns, punându-i în mână
găleata aceea uriașă cu mânerul înghețat.

„Da...” răspunsese ea, aruncând în gol
răspunsul acela pe care mătușă-sa, care între timp
se îndepărtase cu alte treburi, oricum nu l-ar fi
putut auzi.

Liliana își băgă picioarele desculțe în șoșonii
maro, pășind cu grijă pe alea din fața casei, de
teamă să nu alunece, și o luă spre fântâna din
capătul străzii, ținându-și, cu cealaltă mână,
puloverul strâns pe piept, să nu i-l deschidă
vântul.

Nu-i plăcea să meargă după apă, Lilianeii, mai ales când trotuarul era înghețat și sticlos, de-ți fura gleznele și te trezeai la pământ de parcă o mână nevăzută te-ar fi tras, cu forța, de guler în jos. Căinii de pe uliță o simțeau de departe și o așteptau la garduri, gata să-i arunce printre scânduri lătrăturile lor fioroase care se rostogoleau pe zăpadă și-i puneau piedică la fiecare pas. Știa că nu pot ieși din curți, și mulți dintre ei erau legați în lanțuri, dar hămăitul lor răgușit îi strecura în suflet o teamă nedeslușită, un fior care se ridica din măruntaiele pământului și i se proptea în pantece ca un cuțit.

Scânci ușor, grăbind pasul și înfruntând, cu capul plecat și urechile îngropate în guler, culoarul de mârâieli ostile, gândindu-se la zilele când drumul acela îl străbătea de mâna maică-sii și se uita, mândră, în ochii sticloși ai căinilor, sigură, cum era, că orice s-ar fi întâmplat, ea ar fi apărât-o.

Cât amar de vreme trecuse de atunci. Câte zile se scurseseră pe ulițele noroioase ale satului. Multe, mai multe decât putea ea să numere, se gândi, amintindu-și de șirul acela de liniuțe pe

care începuse să-l însemne cu cărbune pe zidul din spatele casei, câte o liniuță pentru fiecare zi, până când cărbunele i se consumase de tot între degete și pierduse socoteala. Primele ploii transformaseră bastonașele ei țanțoșe în dăre murdare prelinse de-a lungul zidului, și în scurt timp nu se mai deslușea nimic, decât o mângăleală fără noimă, de parcă ar fi trecut pe acolo o armată de melci băloși.

La sfârșitul toamnei, din aritmetica ei sânguincioasă mai rămăseseră doar umbre vagi pe albul umed al peretelui. Și uite, nu mai știa să spună de câtă vreme plecase maică-sa, păreau să fi trecut o sută de ani. Vântul parcă suflase urmele pașilor ei prin ogradă și sunetul numelui ei pe buzele rudelor, până și lucrurile ei din cameră. La scurt timp după plecare, golul acela parfumat, care încă mai mirosea a levănțică și haine de mamă, fusese umplut, de la o zi la alta, de o femeie masivă și ursuză, care lucra la dispensarul din vale și căreia îi închiriaseră camera, „să mai acoperim din cheltuieli” se justificase tanti, cu un ton care-i dădea de înțeles că acel cuvânt misterios o privea în mod direct.